

ROMOLÓGIA – DISZCIPLINÁLIS SZAK
– ZÁRÓVIZSGA TÉTELSOR
– 2017.

1. A cigányok története az európai országokban és Magyarországon a 15. századtól a 20. századig

Irodalom:

- Fraser, A: A cigányok, Osiris, Bp. 1996. 65-107; 176-222. p.
- Nagy Pál: "Kicsinségemben elszakattam". Cigány közösség, szocializáció és gyermeksors Magyarországon a 16 - 19. században. *Educatio*, 1999. nyár. 320 - 338. p.
- Cserti-Csapó Tibor (szerk.): *Alapirodalmak a hazai cigány, roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához.* 484 p. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2015. pp. 401-462. (Gypsy Studies - Cigány Tanulmányok 36.) (ISBN:978-963-642-867-9)

http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/kötet%20egyben%20vége%202.pdf

- *Dupcsik Csaba: A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYSÁG TÖRTÉNETE. Történelem a cigánykutatások tükrében, 1890-2008. Osiris Kiadó, 2009.*

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_kisebbsgek/ciganyok/a_magyarorszag_i_ciganysag_tortenete/pages/000_konyveszeti_adatok.htm

- A Magyarországon 1893. január 31-én végrehajtott Cigányösszeírás eredményei. Magyar Statisztikai Közlemények (Új folyam) IX. kötet. Bp. 1895. Reprint: Pécs, 1992.
- *MEZEY BARNA, POMOGYI LÁSZLÓ, TAUBER ISTVÁN: A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban. 1422-1985, KOSSUTH KÖNYVKIADÓ, 1986.*

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_kisebbsgek/2008/A_magyarorszag_i_ciganykerdes_dokumentumokban/index.htm

2. A cigányság a mai Európában

Irodalom:

Torgyik Judit: Romák Európában. In: Valóság, 2013. I-IV.
<http://www.valosagonline.hu/index.php?oldal=cikk&cazon=272&lap=0>

Kállai Ernő: Cigány csoportok Európában és Magyarországon. In: Orsós Anna (szerk.) (2015): A romológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wliskołki Henrik Szakkollégium, Pécs. <http://mek.oszk.hu/14700/14735/html/index.html>

Fraser, A : A cigányok, Osiris, Bp., 1996. 246-2967

Vass István: A roma gyerekek nevelése Romániában

In: Új Pedagógiai Szemle, 2002/11

<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2002-11-ht-vass-roma>

Ladányi János-Szelényi Iván: Cigányok és szegények Magyarországon, Romániában és Bulgáriában

<http://www.mtapti.hu/mszt/20024/ladanyi.htm>

Forray R. Katalin – Hegedűs T. András: Cigányok, iskola, oktatáspolitiká. Oktatókutató Intézet – Új Mandátum, Budapest, 2003.

Forray R. Katalin – Szegál Borisz (2001): A cigány gyermek Kelet-Európa iskoláiban. *Educatio*, 2: p. 291-306.

Bernát Anikó (2006) „A magyarországi cigányság helyzete közép-kelet-európai összehasonlításban”: in: *Társadalmi riport 2006*, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 118–137.

http://www.tarsadalomkutatás.hu/kkk.php?TPUBL-A-691/publikaciok/tpubl_a_691.pdf

Forray R. Katalin – Kozma Tamás: *Társadalmi egyenlőség vagy kulturális identitás. Az idő fogságától szabadon. Új Mandátum, Budapest, 2013. 174-191, p.*

3. Mutassa be egy választott cigány szerző - író, költő - életművét az ismert szakirodalmi terminusok segítségével!

Irodalom:

- Djuric, Rajko: *Die Literatur der Roma und Sinti*. Berlin, 2002. Parabolis (magyarországi szerzőkről szóló fejezet)
- Csengey Dénes: "Nehéz élet az ének". In: "Egyszer karolj át egy fát!" szerk.: Murányi Gábor. TIT, Budapest 1986. 80-94.
- Beck Zoltán: Cigány szerzők a magyar irodalom horizontján. In: Forray R. Katalin szerk.: *Romológia-Ciganológia*. Budapest-Pécs, 2000. Dialog Campus: 223-235.
- Beck Zoltán: A cigány irodalom fogalomtörténete. In: *Friss kutatások a romológia körében (Gypsy Studies 10.)* Pécs, 2002.
- Beck Zoltán: (Egy lehetséges) cigány irodalom. In: *Társadalom és honvédelem* 8/12. 32-54. www.pepita.hu

4. Multikulturális társadalom, interkulturális nevelés: alapfogalmak értelmezése; Általános nevelési kérdések és dilemmák

Irodalom:

- Forray R. Katalin –Hegedűs T. András (2003) *Cigányság, iskola, oktatáspolitiká, Új Mandátum-Oktatókutató, Bp.*
- Cs, Czachesz Erzsébet (2007) *A multikulturális neveléstől az interkulturális pedagógiáig, Iskolakultúra, 7-8. 2-14.*
- Forray R. Katalin (2005): *A multikulturális/interkulturális nevelésről*. In: Lukács Péter – Nagy Péter Tibor szerk: *Oktatópolitiká. Felsőoktatási Kutatóintézet – Új Mandátum, Bp., 134-144*

- Torgyik Judit: Multikulturalizmus, interkulturális nevelés. In: Varga Aranka (szerk.): A nevelésszociológia alapjai. PTE – WHSZ, Pécs, 2015. 161-182.
- Forray R. Katalin – Pálmainé Orsós Anna: Hátrányos helyzetű vagy kulturális kisebbség – cigány programok, *Educatio*, 2010..1. 75-87.
- Forray R. Katalin: Hátrányos helyzet. A cigányság az iskolában, *Educatio*, 2009. 4. 436-446.
- Marco Antonsich (2015): Interculturalism versus multiculturalism – The Cattle-Modood debate. *Ethnicities* 1-24 p.
<http://etn.sagepub.com/content/early/2015/09/09/1468796815604558.full.pdf+html>

Új tétel: Vizsgálja meg és elemezze a cigányság oktatásával kapcsolatos megközelítéseket és intézkedéseket!

Irodalom:

- Forray R. Katalin: *Nemzetiségek, kisebbségek. Az idő fogságától szabadon. Új Mandátum*, Budapest, 2013. 41-63. p.
- Forray R. Katalin-Hegedűs T: *András: A cigány gyermekek szocializációja*, Aula, Bp. 1998.
- Forray R. Katalin: *A kisebbségi oktatáspolitikáról*. PTE, 2001, *Gypsy Studies*, 3.
- Varga Aranka: *A hazai oktatási integráció – tapasztalatok és lehetőségek. Neveléstudomány folyóirat 2016/1. 71-91.* <http://nevelstudomany.elte.hu/index.php/2016/04/a-hazai-oktatasi-integracio-tapasztalatok-es-lehetosegek/>
- Zolnay János: *A roma diákok esélyei a közoktatásban*. In: Orsós Anna (szerk.) (2015): *A romológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wliskoeki Henrik Szakkollégium*, Pécs.
<http://mek.oszk.hu/14700/14735/html/index.html>
- Hajdu Tamás – Kertesi Gábor – Kézdi Gábor: *Roma fiatalok a középiskolában*. In: Orsós Anna (szerk.) (2015): *A romológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wliskoeki Henrik Szakkollégium*, Pécs.
<http://mek.oszk.hu/14700/14735/html/index.html>
- Forray R. Katalin – Trendl Fanni: *A cigányság iskolázottsága és támogató programok. (inkluzív tananyag)* <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/>
- Kozma Tamás: (1975) *Hátrányos helyzet: Egy oktatási probléma társadalmi vetületei*. Budapest: Tankönyvkiadó. 2. kiadás: 1978, 3. kiadás: 1985
- Havas Gábor – Kemény István – Liskó Ilona: *Cigány gyerekek az általános iskolákban. Oktatókutató Intézet*, 2001.
- Forray R. Katalin: *Romológia és nevelésszociológia*. In: Bárdossy Ildikó - Forray R. Katalin – Kéri Katalin (szerk): *Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez. Bölcsész konzorcium, PTE, HEFOP Iroda*, 2006. 171-190 p. + CD-ROM
- Varga Aranka (2014): *Hátrányos helyzet az iskolarendszerben In: Cserti Csapó Tibor (szerk.): Legyen az esély egyenlő. Esélyteremtés a Sásdi kistérségben. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Sásdi Többcélú Kistérségi Társulás, Pécs-Sásd. 155-171.*
- Andl Helga: *Hátrányos helyzet ??? (inkluzív tananyag)* <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/>
- Fehérvári Anikó – Tomasz Gábor (szerk.) (2015): *Kudarok és megoldások. Iskolai hátrányok, lemorzsolódás, problémakezelés. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet*, Budapest
- Varga Aranka (2015): *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wliskoeki Henrik Szakkollégium*, Pécs. 17-64. És 88-123.
http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/INKLU_02_BELIV_NYOMDA.pdf

5. Mutassa be a nemzetközi kisebbségvédelem történeti alakulását, szervezeteit; tekintettel a különböző nehézségekre (definíciós problémák, a kodifikáció nehézségének egyéb okai, a fejlődés iránya, néhány fontosabb dokumentum, pozitív diszkrimináció és univerzalitás)! Mutassa be hazai kisebbségvédelmi szabályozás, kisebbségpolitika történetét, korszakait, intézményeit!

Irodalom:

- - Cserti Csapó Tibor (2006): Kisebbségpolitika – kisebbségvédelmi alapismeretek. Digitális tananyag. In: Alapszakos bölcsészettudományi tananyagok II. DVD - Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. (szerk.: Forray R. Katalin) HEFOP 3.3.1-P.-2004-09-0134/1.0 Bölcsész Konzorcium, PTE, Budapest, 2006. ISBN: 963 9704 21 0, 602569 karakter, 218 oldal
- - Cserti Csapó Tibor (2006): Kisebbségpolitika – kisebbségvédelmi alapismeretek. In: Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. (szerk.: Forray R. Katalin) HEFOP 3.3.1-P.-2004-09-0134/1.0 Bölcsész Konzorcium, PTE, Budapest, 2006. ISBN: 963 9704 21 0, pp. 17-37.
- Elektronikusan elérhető: <http://mek.niif.hu/04800/04867/04867.pdf>
- - Cserti Csapó Tibor : A nemzetközi és hazai kisebbségvédelemről. Gypsy Studies/ Cigány Tanulmányok 2. (sorozatszerk: Cserti Csapó Tibor, szerk. Cserti Csapó Tibor) ISSN 1586-6262 PTE BTK Romológia Szeminárium, Pécs, 2000. 59 p.
- - Cserti Csapó Tibor: A nemzetközi kisebbségvédelem alapkérdései. In: Romológia - Ciganológia. (szerk.: Forray R. Katalin) ISBN 963 9310 02 6, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, pp.25-42.
- - Kovács Péter: Nemzetközi jog és kisebbségvédelem. Osiris Kiadó, Budapest, 1996.
- **Pákozdi Csaba: A kisebbségvédelem mai nemzetközi jogi eszközrendszere az európai közösségi jog fényében.**
- <http://www.vmtt.org.rs/mtn2009/Pakozdy.pdf>
- - Szalainé Sándor Erzsébet: A kisebbségvédelem nemzetközi jogi intézményrendszere a 20. században. Gondolat Kiadói Kör-MTA Kisebbségkutató Intézet, 2003
- <http://mek.oszk.hu/06900/06949/06949.pdf>
- - Szajbély Katalin – Tóth Judit: Kisebbségvédelem az Európai Unióban. Kisebbségkutatás, 2002. 2. sz.
- http://www.hhrf.org/kisebbssegkutatas/kk_2002_02/cikk.php?id=1134
- 1993 évi LXXVII. t. - a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- Csefkó Ferenc – Pálné Kovács Ilona: Kisebbségi Önkormányzatok Magyarországon. Osiris Kiadó, Budapest 1999
- Tilkovszky Loránt: Nemzetiségi politika Magyarországon a 20. században. Csokonai Kiadó, Debrecen, 1998.

Forray R. Katalin – Kozma Tamás: Társadalmi egyenlőség vagy kulturális identitás. Az idő fogságától szabadon. Új Mandátum, Budapest, 171-191. p.

6. Ismertesse a nyelv és hátrányos helyzet összefüggését! Mutassa be Basil Bernstein elméletét és annak kritikái közül egy hazait és egy külföldit! Mit tud a magyarországi cigányok nyelvi helyzetéről?

Irodalom:

- Ronald Waurdhaugh (1995): Szociolingvisztika. Osiris-Századvég, Budapest
- Kiss Jenő (1995): Társadalom és nyelvhasználat, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Réger Zita (2002): Utak a nyelvhez. Bp. Akadémiai Kiadó 1990. vagy Soros Alapítvány és MTA Nyelvtudományi Intézet

- Derdák Tibor– Varga Aranka (1996): Az iskola nyelve – idegen nyelv. Kultúra és Közösség
- Varga Aranka – Derdák Tibor (2003) A hátrányos helyzet tartósodása - Educatio 2003/1 131-135 p.
- Huszár Ágnes (2015) A nyelvi szocializáció és az iskola. In. Varga Aranka (szerk.): A nevelésszociológia alapjai PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék Wlilocki Henrik Szakkollégium, Pécs, <http://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

7. Mutassa be a romani-magyar és a beás-magyar kétnyelvűség jellemzőit a diglossia elméleti keretének felhasználásával, a nyelvcsere fogalmát, típusait. Magyarázza meg a kommunikatív kompetencia, nyelvválasztás, kódválasztás fogalmát!

Irodalom:

- Borbély Anna (2001) Nyelvcsere. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet.
- Bartha Csilla (1999): A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.
- Labodáné Lakatos Szilvia (2006): A romani/lovári nyelv. In. Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. szerk: Forray R. Katalin, Bölcsész Konzorcium, Budapest, 2006.
- Pálmainé Orsós Anna (2006) A magyarországi cigány nyelvek szociolingvisztikai nyelvpolitikai megközelítése. Tankönyv. In: Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz. Szerk. Forray R. Katalin, Bölcsész Konzorcium Budapest, 2006. (93-109 p)
- Orsós Anna (2012) Metszéspontok. A beás nyelv megőrzésének lehetőségeiről (szerk): Forray R Katalin; Meleg Csilla; Kéri Katalin; Barakonyi Károly; Bárdossy Ildikó; Héjgy Andreas. ISBN 978 615 5181 46 7 Kiadó: Virágmandula Kft.2012<http://www.digitalbooks.hu/e-book/egyetemi-tankonyv/jegyzet/szociologia/a-beas-nyelv-megorzesenek-lehetosegeirol>
- Ferguson (1975) Diglossia (Társadalom és nyelv, szerk. Pap-Szépe, Gondolat Kiadó, Bp, 1975.)
- Susan Gal (1992) Mi a nyelvcsere, és hogyan történik? In.: Kontra Miklós szerk. – Társadalmi és területi változatok a magyar nyelvben. Bp. MTA Nyelvtudományi Intézet.
http://www.umiznet.com/de/datenbanken/ddb/publikationen/Mi_a_nyelvcsere_es_hogyan_tortenik.pdf

8. Mutassa be Magyarországnak népességének és ezzel összehasonlítva a magyarországi cigány népesség demográfiai jellemzőit (népesség száma, születési, halálozási mutatók, várható élettartam, korszerkezet, családi állapot), azok változásának tendenciáit a XX. század elejétől napjainkig! Mutasson be a cigányság demográfiájára irányuló kutatásokat!

Irodalom:

- Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. szerk.: Forray R Katalin; Meleg Csilla; Kéri Katalin; Barakonyi Károly; Bárdossy Ildikó; Héjgy Andreas. ISBN 9 786155 181412, PTE BTK Oktatókutató Központ és a Virágmandula Kft., Pécs, 254 p. /vagy: Cserti Csapó

Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. (E-book), ISBN 978 615 5181 42 9, PTE BTK Oktatókutató Központ és a Virágmandula Kft., Pécs

<http://www.digitalpaper.hu/>

<http://www.digitalbooks.hu/e-book/egyetemi-tankonyv/jegyzet/szociologia/a-cigany-nepesseg-a-gazdasagi-tarsadalmi-terszerkezetben>

- Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság – 1971 – 2003. Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004.
- Ladányi János-Szelényi Iván: Ki a cigány? In: Romológia - Ciganológia. Szerkesztette: Forray R. Katalin, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2000. 13-24. oldal
- Langerné Rédei Mária: Demográfia. Budapest : Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös Kiadó, 2001
- Polónyi István: A cigány népesség demográfiai, iskolázottsági és foglalkoztatási helyzete ... In: A cigányság társadalomismerete. Iskolakultúra Könyvek 13. Iskolakultúra, Pécs 2002. Ebből: A hazai össznépeség és a cigány népesség várható alakulása. 137-140. oldal
- Cserti Csapó Tibor (2011): Különböző termékenység-elméletek alkalmazása a cigány népesség demográfiai vizsgálatában. In: Orsós Anna (szerk.): Útjelzők. Ünnepi kötet Forray R. Katalin tiszteletére. PTE BTK. 2011.

9. Mutassa be a magyarországi cigány népesség területi, településtípusok szerinti megoszlásának problémakörét, s az ezzel összefüggő településszociológiai jelenségeket (migráció, szegregáció, gettósodás)!

Irodalom:

- Cséfalvay Zoltán: A modern társadalomföldrajz kézikönyve. IKVA Könyvkiadó, Budapest, 1994.
 - Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. szerk.: Forray R Katalin; Meleg Csilla; Kéri Katalin; Barakonyi Károly; Bárdossy Ildikó; Héjgy Andreas. ISBN 9 786155 181412, PTE BTK Oktatókutató Központ és a Virágmandula Kft., Pécs, 254 p. /vagy: Cserti Csapó Tibor (2011): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben. Metszéspontok. (E-book), ISBN 978 615 5181 42 9, PTE BTK Oktatókutató Központ és a Virágmandula Kft., Pécs
- <http://www.digitalpaper.hu/>
<http://www.digitalbooks.hu/e-book/egyetemi-tankonyv/jegyzet/szociologia/a-cigany-nepesseg-a-gazdasagi-tarsadalmi-terszerkezetben>
- Janky Béla: Lakóhely-változtatások a cigányok körében. In: A cigányok Magyarországon. Magyarország az ezredfordulón - Stratégiai kutatások a Magyar Tudományos Akadémián. MTA Budapest, 1999
 - Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság – 1971 – 2003. Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004.
 - Ladányi János- Szelényi Iván: Szuburbanizáció - Szociális, etnikai és térszerkezeti változások az ezredforduló Magyarországon és Budapestjén. In.: Kritika, 1997 július
- http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/romak/tanulmanyok_a_cigany_sag_helyzete/pages/012_szuburbanizacio.htm

- Ladányi János: Gettósodás a főváros belső kerületeiben. In: Polgári Kalauz, Budapest, 1993.

10. Beszéljen a hazai cigányvizsgálatok cigányképeiről, különféle megközelítésmódjairól!

Irodalom:

DUPCSIK Csaba: A magyarországi cigányvizsgálatok cigányképe. In Neményi Mária – Szalai Júlia (szerk.): *Kisebbségek kisebbsége. A magyarországi cigányok emberi és politikai jogai.* Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 2005. 255–282.

BINDER Mátyás A cigányokról alkotott történeti kép változása a rendszerváltás tükrében Szlovákiában és Magyarországon In Krausz Tamás – Mitrovits Miklós – Zahorán Csaba (szerk.): *Rendszerváltás és történelem. Tanulmányok a kelet-európai átalakulásról.* Budapest, L’Harmattan Kiadó – ELTE BTK KeletEurópa Története Tanszék, 2010. 313–343.

LANDAUER Attila: Utak és problémák a magyarországi cigánykutatásban. In Nagy Attila – Péterfi Rita (szerk.): *A feladatra készülni kell. A cigányság kulturális beilleszkedése és a közkönyvtár.* Országos Széchényi könyvtár, Gondolat kiadó, Budapest, 2004. 13–46.

LIGETI György: Kikről van szó? In *Esélyek és korlátok. A magyarországi cigány közösség az ezredfordulón.* Forrás: <http://nti.btk.pte.hu/rom/dok/Komp.pdf>

SZUHAY Péter: *A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája.* Budapest: Panoráma, 1999. (Ki a cigány? című fejezet)

11. Melyek voltak a magyarországi “cigányzene” történeti változásai a kezdetektől napjainkig? Melyek a három nagy hazai cigány csoport népzeneinek főbb jellemzői?

Irodalom:

- Martin György: A cigányság hagyományai és szerepe a kelet-európai népek tánckultúrájában. *Zenatudományi dolgozatok:* 67-74. 1980.
- Sárosi Bálint: *Cigányzene...* Budapest: Gondolat. 1971.
- Cigányzenészek, “cigányzene”. In: Kemény István szerk. *A magyarországi romák.* 49-62. Változó Világ 31. Budapest: Útmutató Tanácsadó és Kiadó Kft. 2000.
- **Forray R. Katalin: Muzsikusnak lenni. Gypsy Studies – Cigány tanulmányok, Pécs, 2007. és Az idő fogságától szabadon. Új Mandátum, 2013. 141-170, p.**
- Kovalcsik Katalin: A folklórzenészek, a hagyományörzők és az “elektromos cigányok” *Kritika* 29 (4): 9-11. 2000. [A cikk későbbi megjelenései: In: Bódi Zsuzsanna szerk. *Cigány néprajzi kutatások Közép- és Kelet-Európában.* 130-142. Cigány Néprajzi Tanulmányok 10. Budapest: Magyar Néprajzi Társaság. (Bibliográfiai adatokkal bővített változat.) 2001. *Barátság* (4): 3511-3514. (Az eredeti változat kis módosításokkal.) 2002]
- Kovalcsik Katalin: A beás cigányok népzenei hagyományai. In: Barna Gábor szerk. (Bódi Zsuzsanna közreműködésével) *Cigány népi kultúra a Kárpát-medencében a 18-19. században.* 231-244. Cigány Néprajzi Tanulmányok 1. Salgótarján: Mikszáth Kiadó. 1993.
- Kovalcsik Katalin: A cigány zenekultúra tegnap és ma. In: Kovalcsik Katalin szerk. (Csongor Anna és Bódi Zsuzsanna közreműködésével): *Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből.* 441-470. Tanítók Kiskönyvtára 9. Budapest:

ELTE-IFA-OM. 2002. + [A cikk korábbi megjelenései: Tanítók Kiskönyvtára 9. 1. kiadás: 419-448. Budapest: BTK-IFA-MKM. 1998.]

- A magyarországi cigányok népzeneje. In: Kemény István szerk. *A magyarországi romák*. 41-49. Változó Világ 31. Budapest: Útmutató Tanácsadó és Kiadó Kft. 2000 (U.a. rövidített, kissé átdolgozott változatban.)]
- Stewart, Michael: Daltestvérek. VI. fejezet. In: *Daltestvérek. Az oláh cigány identitás és közösség továbbélése a szocialista Magyarországon*. 167-190. Budapest: MTA Szociológiai Intézet – T-Twins Kiadó – Max Weber Alapítvány. 1994.
- Stewart, Michael: “Igaz beszéd” – avagy miért énekelnek az oláh cigányok? In: Kovalcsik Katalin szerk. (Csongor Anna és Bódi Zsuzsanna közreműködésével) *Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből*. 337-361. Tanítók Kiskönyvtára 9. 2. javított, bővített kiadás. Budapest: ELTE-IFA-OM. 2002. [A cikk korábbi megjelenései: *Valóság* 30 (1): 49-64. 1987. A Tanítók Kiskönyvtára 9. 1. kiadásában: 315-339. Budapest: BTK-IFA-MKM. 1998.]

12. Mutassa be egy választott cigány/roma képzőművész életpályáját az ismert szakirodalmi terminusok használatával!

Irodalom:

-
- Kerékgyártó István: A cigány képzőművészet és a hagyomány. In: Forray R. Katalin szerk.: *Romológia-Ciganológia*. Budapest-Pécs, 2000. Dialog Campus: 235-240.
 - Szuhay Péter szerk.: *Cigány-kép - Roma-kép*. Néprajzi Múzeum, Budapest 1998.